

De verdediging van het gereformeerde kerkmodel (5, slot)

Door: M.R. Vermeer

In het voorgaande artikel werd een begin gemaakt met de bespreking van het boek *De verdediging van het gereformeerde kerkmodel* van Antoine Chandieu. We bespraken dat zijn bijdrage laat zien dat de geestelijke kerkregering een zaak is van de Schriftuurlijke leer, en ook het belang van de dienst van het Woord onderstreept. In dit laatste artikel wordt een derde 'kernpunt' besproken, namelijk de verhouding van gemeente en ambt.

Een mondige gemeente

Allereerst moet dan worden opgemerkt dat de gemeente een 'mondige' gemeente is. Zij heeft immers de zalving van de Geest ontvangen, zoals Johannes ook aangeeft wanneer hij de gemeente oproept om de nieuwe leer van dwaalleraars te weerstaan: "En wat u betreft, de zalving, die u van Hem hebt ontvangen, blijft in u, en u hebt niet nodig dat iemand u onderwijst" (1 Joh. 2:27a). De gemeente heeft een hoge positie als "een koninklijk priesterdom, een heilig volk" (1 Petr. 2:9).

We zouden de gereformeerde kerkregering (en het betoog van Chandieu) dan ook onrecht doen, wanneer wij zouden menen dat dit leidt tot een 'uitschakeling' van de gemeente. Integendeel, een geestelijke kerkregering activeert juist de gemeente, omdat zij onderwijzing ontvangt vanuit Gods Woord en dan ook kan toetsen naar ditzelfde Woord (1 Joh. 4:1). Een mondige gemeente dus, maar dan wel op de goede manier: levend uit, en toetsend aan, het Woord van God.[1]

Geen hiërarchie

De ambtsdragers vormen dan ook niet een soort 'gewijde stand' boven de 'lekenstand'. We kunnen de Roomse Kerk (terecht) verwijten dat zij een paus

heeft, maar moeten deze ene paus niet inruilen voor vele kleine pausen. Het ambtelijk gezag is niet 'opgesloten' in het ambt, komt niet met het ambt als zodanig mee, maar is een gezag wat gebonden is *aan het Woord van God*.

Chandieu verzet zich dan ook terecht tegen een roomse ambtsopvatting: een ononderbroken opvolging in het ambt is niet nodig om een roeping wettig te maken. De ware opvolging is gelegen in het voortdragen van de fakkel van het Evangelie!

Zelfs kan er een periode zijn van breed verval in de kerk, waarin de herders zelf nog het meest dwalen en het volk voorgaan in het kwaad. Chandieu merkt op dat in een dergelijke uitzonderlijke situatie de Here personen op een buitengewone manier kan roepen - hij dacht hierbij aan de reformatoren, die door de Roomse Kerk niet tot het ambt werden geroepen, maar de Here legde toch Zijn Woord in hun mond, en zij werden toch door Gods kinderen voor ware verkondigers van dat Woord gehouden.[2] In onze tijd kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat een 'gemeente in oprichting' (en zonder kerkverband) door vrije verkiezing ambtsdragers kiest, in plaats van door talstelling.[3] Een uitzonderlijke situatie dus, maar dan wel erop gericht *om de verstoorde orde te herstellen*.[4]

Geen democratie

Een mondige gemeente dus, met een ambtelijk gezag wat niet een 'gegeven' is. Maar dan toch wel met *ambtelijk gezag*. Een gemeente met de sleutelmacht van het koninkrijk der hemelen (HC Zondag 31), maar waarin dan toch de *uitoefening* van deze sleutelmacht niet is opgedragen aan het gehele lichaam, maar aan ambtsdragers (NBG art. 30-32).

Terecht wijst Chandieu erop dat de gemeente geen democratie is, een zichzelf besturend lichaam, met verkozen volksvertegenwoordigers die vooral 'faciliterend' bezig moeten zijn. De gemeente wordt geregeerd door ambtsdragers: "En hij heeft sommigen gegeven als apostelen, anderen als profeten, weer anderen als evangelisten en nog weer anderen als herders en leraars, om de heiligen toe te rusten tot het werk van dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus" (Ef. 4:11-12). Ambtsdragers die er voor dienen te waken dat de gemeente wordt heen en weer geslingerd door allerlei 'wind van leer' (Ef. 4:14). Ambtsdragers die waken over de zielen van de gemeenteleden en

daar ook rekenschap over zullen moeten afleggen (Hebr. 13:17).

Een actuele zaak

Zo heeft Chandieu de Franse gereformeerde kerken de weg van een Schriftuurlijke kerkregering gewezen, en is hij indirect ook de Nederlandse kerken tot zegen geweest.[5] Een kerkregering die nog altijd van belang is voor de kerk, ook in de 21^e eeuw. Een kerk die misschien klein zal worden, soms ook een andere 'vorm' zal krijgen dan in de voorafgaande decennia, maar alleen gezegend zal worden wanneer zij zich voortdurend ordent naar de 'blijvende regels' van deze kerkregering. Een kerkregering die ten diepste een zaak is van het tweede gebod: God dienen op geen andere wijze dan Hij in zijn Woord bevolen heeft (H.C. zondag 35, art. 32 NGB).

We hebben in het eerste artikel reeds aangegeven dat er 'niets nieuws onder de zon is'. We kunnen hier denken aan de ontwikkelingen in veel kerken in de afgelopen decennia. Zo is het geen goed teken wanneer in de kerk allerlei 'commissies' of 'werkgroepen' worden ingesteld die het eigenlijke ambtswerk steeds meer gaan vervangen. We kunnen ook denken aan de discussies vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw in de Gereformeerde Kerken (vrijemaakt) over de 'zegenende ouderling' of het 'zegenende gemeentelid', waarin een vervlakking van het ambt naar voren kwam.

In het verleden is er met het oog op de zegenende ouderling (of het zegenende gemeentelid) op gewezen dat in de Gereformeerde Kerken *een andere opvatting over het ambt* ging heersen:

“Prediking is bediening der verzoening. Die bediening is door de Here toevertrouwd aan door de Here geroepen ambtsdragers! Niet zo maar aan broeders die capaciteiten hebben en aanvaardbaar zijn in de gemeente. Het opleggen van de zegen gebeurt namens de Here, en is nauw aan die bediening verbonden.

In de lijn van een andere opvatting van de prediking komt men ook tot een andere opvatting m.b.t. het opleggen van de zegen. Men acht die oplegging niet meer gebonden aan de geroepen ambtsdrager maar acht iedere belijdend gemeentelid bevoegd, dat volgens de kerkenraad capaciteiten heeft

en aanvaard wordt in de gemeente. (...)

Toch is deze opvatting inzake prediking en zegen in strijd met de schriftuurlijke gereformeerde belijdenis inzake de leer van de drie ambten (dienaren van het Woord, ouderlingen en diakenen, NGB artikel 30 en 31), en inzake de bediening van de verzoening (2 Kor. 5:18-20; Rom. 10:14,15; DL hfdst. 1, artikel 3). (...)

Het gevolg van deze ontwikkeling is dat de ambtsopvatting wordt uitgehold en dat daardoor zelfs de weg gebaad kan worden voor het optreden van zusters in de eredienst.”[6]

Het is deze ambtsuitholling die eigenlijk onderliggend is aan een ontwikkeling als ‘de vrouw in het ambt’. Laten wij dan ook hier voor (blijven) waken en ons blijven voegen onder het juk van Jezus Christus (art. 28 NGB).

[1] Gelet op de ‘mondigheid’ van de gemeente is het mijns inziens een goede zaak dat de Nederlandse gereformeerde kerken bij de roeping van ambtsdragers een grotere plaats geven aan de gemeente dan de Franse gereformeerde kerken voorstonden; de beroeping geschiedt immers ‘met medewerking van de gemeente’, waarbij de mannelijke leden van de gemeente verkiezen (art. 20 KO).

[2] Speelman, *op. cit.*, p. 88.

[3] Zie hierover H. Bouwman, *Gereformeerd Kerkrecht* (Kampen: J.H. Kok, 1928), p. 328, url: <http://www.kerkrecht.nl/node/2641>.

[4] Speelman, *op. cit.*, p. 88.

[5] Overigens, hoezeer op hoofdlijnen is in te stemmen met het betoog van Chandieu wat de kerkregering betreft, een andere vraag is of zijn *uitleg* van een aantal aangevoerde Schriftplaatsen geheel juist is. Zo wordt het woord ‘kerk’ in de uitspraak van de Here Jezus: ‘Zeg het dan tegen de gemeente’ (Matth. 18:17), door hem opgevat als aanduiding van degenen die leiding geven [Speelman, *op. cit.*, p. 204 e.v.]. Chandieu merkt zelf op dat deze tekst ook zo kan worden opgevat dat het woord ‘kerk’ op het volk als geheel slaat, en dat hier wordt aangeduid dat de tucht aan de kerk als geheel dient te worden bekendgemaakt. Laatstgenoemde uitleg lijkt mij juist.

[6] A.P. Bezemer et al., *Laten wij ons bekeren. De gereformeerde kerken na “Zuidhorn”. Een oproep tot reformatie* (brochure Landelijke Werkgroep

Hemelkolonisten

Onderstaande Schriftoverdenking is van de hand van ds. E. Th. van den Born (1900-1982).[1]

Ons burgerschap is echter in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus. ~ Fil. 3:20

Misschien vragen wij ons af wat de apostel met deze woorden bedoelt, maar de *Filippenzen* hebben hem direct begrepen. Filippi was immers een Romeinse kolonie. Lucas schrijft in Hand. 16:12, dat Paulus met de zijnen van Klein-Azië overstak naar Macedonië, en dat hij eerst kwam te Samothrake en Neapolis, en vandaar te Filippi, “de eerste stad van dit deel van Macedonië, een kolonie”. Hier woonden veel Romeinse veteranen, oudgedienden met hun verwanten. Zij woonden in een vreemd land, ver verwijderd van hun moederland, waar zij geboren en getogen waren. Maar hoewel ‘in den vreemde’ verkerend, hadden zij het *privilege* ontvangen heel hun *levenswijze* in te mogen richten naar het *Romeinse staatsrecht* en de *Romeinse gewoonten en zeden*. Zo bezaten zij in Filippi de Romeinse bestuursinrichting. Zij spraken op Romeinse wijze recht. Zij bewaarden de taal van hun moederland. Zij hadden hun feesten en feestdagen overeenkomstig de feesten thuis. Zij konden dus zeggen: “*De staat, waarvan wij burgers zijn, is te Rome*”. En wie Filippi bezocht, zag daar een stuk *Romeins* leven in een *Griekse* omgeving. Zij waren *ver* van huis, maar bleven door hun *burgerrecht* en *levenswijze* aan huis verbonden. En dat heeft de apostel blijkbaar aanleiding gegeven om in zijn brief aan de Filippenzen te spreken van “*ons burgerschap in de hemelen*”, of, zoals prof. Greijdanus vertaalt, “*de staat, waarvan wij burgers zijn, is in de hemelen*”.

Paulus ziet de gemeente van Christus als een *hemelkolonie*. Onze stad is in de *hemel*, het hemelse Sion. Onze *regering* zetelt *hierboven*. Onze bevelen

ontvangen wij uit deze hemelstad. Wij zijn wel *ver* van huis, en verkeren 'in den *vreemde*', maar door ons *burgerrecht* blijven wij aan huis *verbonden*, en in ons *leven* vertonen wij de *levenswijze* van onze *moederstand*, die ons gebaard heeft, en die ons als *haar* burgers proclameert. *Want Christus is in de hemel*. En *Die* spreekt ons vanuit de hemel aan. *Die* legt ons vanuit Zijn residentie Zijn bevelen op. *Die* stort in ons vanuit de hemel zijn hemelse gaven uit. *Die* legt ons vanuit het hemelse Sion de unio mystica (geestelijke vereniging met Christus, red.) in ons hart, waardoor Hij als het hoofd de leden aan Zich verbindt. Zo hebben wij ons te richten naar onze regering in het moederland hierboven. Van daaruit gezien zijn wij hemelkolonisten.

En door de gemeente als hemelkolonie te zien beschrijft de apostel de *heerlijkheid* van de verlossing in Jezus Christus. Toen hij met het evangelie te Filippi kwam, toen kwam de *moederstad zelf* met haar levensglorie te Filippi, om ook daar haar kinderen te *baren* door de levenwekkende kracht van het *Woord van God*. Toen kwam *Christus Zelf*, de grote Koning, naar Filippi om Zich ook daar onderdanen te formeren als kinderen van het licht. Zij waren vroeger *zonder God* in deze wereld, *gevangen* in de banden van Satan, hun ellende, terwijl zij hun rampzaligheid niet eens kenden. En nu zijn zij *wedergeboren* tot een levende *hoop*, kinderen geworden van de *hemelstad*, met de heerlijkste beloften voor de toekomst. Zij zijn door deze moederstad getrokken uit de duisternis tot haar wonderbaar licht. En nu vormen zij een hemelkolonie, nog wel *ver* van huis, maar reeds in haar levenswijze de glorie van de hemel openbarend.

Zo kent het geloof zichzelf in deze wereld en ziet de gelovige de heerlijkheid van het verlorene leven. Door het geloof kent hij de *band* met zijn moederstad, kent hij zijn *Koning* in Zijn residentie, richt hij zich naar *Zijn* bevelen, leeft hij uit de *bronnen*, die *hierboven* stromen.

Hemelkolonisten, geen *emigranten*. Emigranten gaan naar een vreemd land toe, om zich tenslotte in dat vreemde land *geheel op te lossen* door zijn gewoonte en zeden aan te nemen. Zo kennen wij Hollandse emigranten, die in Amerika 'veramerikaanst' zijn, en de band met het moederland geheel verloren hebben. *Maar wij kunnen geen emigranten worden*, want dat betekent voor ons *wereldgelijkvormig worden*. Deze wereldgelijkvormigheid krijgt juist haar verschrikkelijk karakter in het licht van hemelkolonisten te zijn. Uit onze *werken*, uit onze *levenswijze* blijkt dan, dat wij *geen moederstad meer in de hemel hebben*, die straks met haar glorie heel de wereld overwinnen zal, en al haar

burgers tot zich trekken zal. Juist door onze *levenswijze* moeten wij ons geloof bewijzen in onze *levensglorie*, kolonist te zijn van de stad van God hierboven.

Laten wij dan volharden in het geloof hemelkolonisten te zijn. Wij leven dan in een *overgangsstadium*. *Want deze moederstad daalt straks op aarde neer*. Alles wordt, wanneer Christus wederkomt, door het moederland *in bezit genomen*. De akker, waarop ik sta en werk als hemelkolonist, wordt straks *moederland*. De keuken, waar het dienstmeisje de kopjes wast, werkend in gehoorzaamheid aan Christus haar Heer, wordt straks *moederland*. Een *hemelkolonie* is het *begin*, de *moederstad* zelf, die neerdaalt uit de hemel, *dat is het einde*.

Zo hebben wij ons houvast. Wel *ver* van huis, een kolonie, maar *nooit los* van huis. De moederstad voedt ons reeds, bekwaamt ons reeds als haar burgers te leven, en daalt straks neer om het alles in haar levensglorie samen te trekken.

[1] Overgenomen en licht gemoderniseerd uit: E.Th. van den Born, *Van Souvereine Liefde* (Goes: Oosterbaan & Le Cointre, z.j.).